

Bewaars het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaars het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 4 dollar per jaar.
Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

TWEE IN ÉÉN

„Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien”

Joh. 14 : 9.

Twee in Eén. Dat is niet zo eenvoudig om te verstaan. Zo was het ook met Filippus, een der discipelen van de Heere Jezus. Deze begreep dit ook niet. Hij had al lange tijd omgang met de Heere Jezus gehad. Hij had al veel van Hem gezien en gehoord. En toch, hij had nog zo weinig in Hem gezien. Hij zag Hem meer in Zijn menselijke natuur, en ook wel als de van God gezondene. Maar hij kon Hem zo moeilijk zien in Zijn Goddelijke natuur.

Jezus had gesproken over Zijn heengaan naar de Vader. Dit roept allerlei gedachten bij Filippus op. De Vader, ja dat was God. Die was aan de vaderen in de oude dag op velerlei wijze verschenen. Door dromen, gezichten en andere openbaringen. Zo zou Filippus het ook wel eens mee willen maken. Dat leek hem zo groot, dat leek hem zo geweldig. In feite wilde hij daarmee de klok der Godsopenbaring terugzetten, zonder het zichzelf bewust te zijn. Daarom zegt hij tegen Jezus: Heere, toon ons de Vader, en het is ons genoeg.

In die vraag schuilt een verlangen naar gemeenschap met God, naar nadere kennis van God. Dat is een kostelijke trek. Is dat verlangen er ook bij u? Zo niet, dan verraadt dit een los-zijn-van-God. Dat is erg. Dat geeft te kennen dat ge nog leeft in uw natuurstaat. Dat ge nog geheel een vreemdeling van God zijt. Uw staat en toestand is dan derhalve nog ongelukkig. Of leeft dat verlangen toch in u, om gemeenschap met God te hebben, om nadere kennis van Hem te verkrijgen? Dan is daarmee het bewijs geleverd, dat het beginsel des levens in u gevonden wordt. Doch dat beginsel moet uitgroeien.

Zo was het bij Filippus ook. Daarom gaat Jezus hem onderwijzen. In het onderwijs dat Jezus geeft, ligt om te beginnen, een zacht verwijt. Ben Ik zo lange tijd met ulieden, en hebt gij Mij niet gekend, Filippus? M.a.w. Heb je door Mijn menselijke natuur nog niet heengezien op Mijn Goddelijke natuur? Want Ik en de Vader zijn Eén. Ik ben met de Vader hetzelfde Goddelijke Wezen deelachtig. Die Mij gezien heeft, zó gezien heeft, die heeft de Vader gezien. Want de Vader heeft Zich in Mij geopenbaard, veel heerlijker, veel rijker als dat ooit onder de oude dag is gebeurd. Ik ben het Afschijnsel Zijner heerlijkheid en het uitgedrukte beeld Zijner Zelfstandigheid. Hebr. 1 : 3. Ik ben het Beeld des onzienlijke Gods... Col. 1 : 15. In Mij woont al de volheid der Godheid lichamelijk, Col. 2 : 9.

Om Hem zó te zien, daar is meer voor nodig dan een paar natuurlijke ogen. Daar moet men door de H. Geest verlichte ogen voor hebben. En die had Filippus door genade wel, maar het was alles nog zo vaag bij hem. En om Filippus nu nader te brengen in de kennis Gods, daarom spreekt Jezus dit woord tot hem.

O Filippus, neem daarom dit woord ter harte. En gij die God zoekt in al uw zielsverdriet, neemt dit woord ter harte.

Want de Vader is heilig en gij vreest dat Hij met u geen gemeenschap hebben kan, daar gij een zondaar zijt. De Zoon is ook heilig, zonder zonde en zoekt nochtans gemeenschap met zondaren. Daarin openbaart Hij de Vader en volbrengt Hij de wil van de Vader, opdat gij daardoor een recht gezicht zoudt krijgen op de Vader.

De Vader is rechtvaardig en gij vreest, dat Hij u

straffen zal. Dat hebt ge verdiend, want gij zijt een strafwaardig zondaar. En daarom vreest ge, en met recht. Doch zie nu naar Mij. De Vader heeft al uw ongerechtigheden op Mij doen aanlopen. Hij heeft Mij tot zonde gemaakt, opdat Hij met behoud van Zijn rechtvaardigheid u voorbij zou kunnen gaan, en gij in een rechte weg verlost zoudt kunnen worden. De Vader is barmhartig en genadig. Ook dat wordt in Mij geopenbaard. Want om u, ellendige, te kunnen weldoen, dagelijks weer, heeft Hij Mij met alle ellende beladen, Zijn toorn over Mij uitgegoten. Om u genade te kunnen betonen, heeft Hij Mij onder het oordeel des doods gebracht. En dat het Zijn lust is om u die genade te geven, daar ben Ik het bewijs van. Daarom bearbeit Ik u tot zaligheid, door Mijn Geest. Daarom ga Ik vrijwillig de dood in.

De Vader is liefde. Hij heeft Zichzelf lief, Zijn deugden lief en daarom straft Hij Mij, om u te sparen. Hij doet dit ook, omdat Hij u lief heeft. En omdat Ik u ook liefheb, daarom onderga Ik dit geheel vrijwillig. Er is ten deze, wat de liefde betreft, geen onderscheid tussen de Vader en Mij.

De Vader is getrouw. Dat wordt ook in Mij afgebeeld. Hij zal daarom niet laten varen het werk Zijner handen. Daarom zal Ik, de Zoon, u ook niet loslaten. Ik zal u ook getrouw bewaren. De poorten der hel zullen Mijn gemeente niet overweldigen.

En zo worden al de eigenschappen des Vaders geopenbaard in en door de Zoon. Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien.

We hebben van alles wat in de Zoon te zien is, en waardoor de Vader zich openbaart en verklaart, maar iets opgeschreven. Hoe is daartoe nodig, iedere keer weer, en steeds meer, de werking van de H. Geest die des mensen ogen verlicht, die het geloof werkt, om door de Zoon de Vader te leren kennen, en daardoor rijker, zaliger in een Drieëinig God te leren geloven.

Voor diegenen die in deze heilgeheimen mogen worden ingeleid, wordt de Vader en de Zoon en de H. Geest aanbiddelijk. Dat wordt hier beleefd, bij tijden en ogenblikken. En dat zal nu straks ten volle het deel van Gods volk zijn, als zij Hem zullen zien gelijk Hij is, aangezicht aan aangezicht. Dan zullen zij Hem kennen, ten volle, gelijk Hij is. Dan zullen zij Hem gelijk wezen, verzadigd met Zijn Goddelijk beeld?

Is dit ook uw blij vooruitzicht?

Ds. H. C. v. d. E.

Besprekingen van de Heilige Oorlog

3

Daar satan zichzelf kwam te beroven van het beginsel der gerechtigheid door zelfverheffing, stelt hij alles in het werk anderen die er nog uit leven er van te beroven.

Derhalve liepen zij in grote furie brullend van plaats tot plaats, om zo mogelijk iets te vinden dat des Konings was, opdat ze dat mochten schenden en zich also wreken, tot zij kwamen in dat wijde landschap, de Aardbodem.

Hier richtten zij hun loop recht op de stad Mensziel, wetende dat deze één van de voornaamste werken en 't vermaak van Koning El-Schaddai was.

Wat zij nu deden? Zij deden na genomen raadslag

VAN DE ADMINISTRATIE

Voor ditmaal willen wij al onze abonnees het volgende onder de aandacht brengen.

Ons is gebleken, dat verschillende abonnees, die van adres veranderden, en ons een adreswijziging toezonden, niet direct ons blad op het nieuwe adres ontvingen, en dan dadelijk een tweede adreswijziging toezonden met het verzoek; er toch goede nota van te nemen. Mag ik U allen geruststellen, dat steeds van alles goede nota genomen wordt? Het verwerken van adreswijzigingen geeft de drukker van ons blad heel veel werk; waarom dan ook op een vastgestelde tijd alles tegelijk wordt verwerkt, vandaar dat het mogelijk is, dat U ons blad één of tweemaal ontvangt met het oude adres vermeld. Wij zijn er van overtuigd dat de drukker alles doet om de Administratie zo volledig mogelijk te doen zijn, dus hebt even geduld, en het komt in orde. Kunnen er onzerzijds dan geen fouten gemaakt worden? Dat dit mogelijk is daarvan zijn we ons bewust, daarom blijven wij in deze Uw medewerking steeds vragen.

f 285,50 mochten wij weer extra ontvangen, daarvoor onze dank. Met voortdurende aanbeveling. Gironummer 704350 t.n.v.: Adm. Bewaars het Pand, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn. v. d. L.

Brochures

De volgende brochures zijn nog verkrijgbaar:

1. *Het lied in de eredienst* door Ds. M. C. Tanis à f 1,60 per ex.

2. *Verslag van het gesproken op de Ontmoetingsdag 17 april 1971*: f 1,60 per ex., voor 10 tot 24 ex. gelijk besteld f 1,50 per ex., voor 25 tot 49 ex. gelijk besteld f 1,40 per ex. en voor 50 of meer ex. gelijk besteld f 1,30 per ex. U kunt bestellen door overmaking van het verschuldigde bedrag op postrekening 652422 ten name van Ds. G. Blom te Meerkerk.

B.

een aanval op de stad, daar zij wisten dat Mensziel Koning El-Schaddai toebehoorde, want zij waren daar toen Hij het bouwde en voor Zichzelf opsierde. Hier heeft ook satan in de morgen der schepping met al de morgensterren, die eeuwig staan voor Gods troon, vrolijk gezongen van Gods grote werken. Terwijl hij nu van alles moet bedenken om zijn afgrijselijk bestaan te bedekken om geen argwaan te verwekken.

Toen zij deze plaats gevonden hadden, juichten zij geweldig met een helse vreugde. Ja zij brulden als een leeuw over de roef, zeggende: Nu hebben wij de schat gevonden, nu weten wij hoe ons te wreken aan Koning El-Schaddai.

Hier zetten zij zich dan terneder en belegden krijgsraad, om te overwegen wat weg zij nu best konden inslaan ten einde die vermaarde stad Mensziel te bemachtigen. Waarbij deze vier consideratiën op het tapijt kwamen: Ten eerste of het goed was als zij zich allen te deze einde voor de stad vertoonden. Daarna of het geraden was zich daar neder te slaan in hun voddig en bedelaarsgewaad. Dan of het goed zou zijn in de stad Mensziel hun ontwerp te ontdekken, en te zeggen met welk oogmerk zij daar kwamen, dan of men het zou aanvallen met bedriegelijke woorden en door valse wegen.

Eindelijk, of niet het beste was dat er aan enigen van hen een bijzondere last gegeven werd om gelegenheid te zoeken, ten einde één of meer van de voornaamste stedelingen of inwoners neder te houden, en of men niet kon oordelen dat men daardoor het werk in't voorgenomen plan beter zou kunnen volvoeren.

De eerste dezer voorstellen werd met neen beantwoord. Men hield het niet voor wijs dat zij zich allen voor de stad zouden laten zien, omdat de verschijning van zovelen de stad licht alarmeren en vervaard maken zou. Terwijl het waarschijnlijk was, dat weinigen en één alleen dat zo niet zou doen. En opdat dit advies te beter ingang zou vinden en te meer kracht

hebben, zeide Diabolus (want hij adviseerde nu) „t is onmogelijk dat we de stad in kunnen nemen met geweld.” Wilt niemand binnen kan komen zonder haar eigen toestemming, dat derhalve maar enige weinigen, of maar één tegelijk de aanval doe op Mensziel, en ik meen dat ze de onze zal worden. Daarover werden zij het allen eens, en toen gingen zij voort de tweede vraag, of het namelijk geraden was dat ze voor de stad zouden komen in hun eigen en voddig en bedelachtig gewaad. Wat men ook met neen beantwoordde, en geenzins kon goed vinden. En dat daar Mensziel, schoon de burgers tevoren reeds kennis hadden van 't geen onzichtbaar is en met zulken meer te doen hadden gehad, nochtans nooit iemand van hun metgezellen in zulk een droevige en povere staat gezien hadden.

De engelen die als kinderen Gods gejuicht hadden bij het aanschouwen van Gods grote scheppingswerken, mochten en konden in contact treden met de stad Mensziel. Want zij wisten dat de mens in de weg der gehoorzaamheid ingang zou bekomen in de eeuwige heerlijkheid. Waarom zou dat door God verborgen zijn gehouden toen zij zich met Hem mochten verblijden over Zijn grote daden.

Dit nu was het oordeel van één der trotse helse geesten om Mensziel ten val te brengen. Apollion zeide dat dit advies zeer wijs was, want voegde hij er bij, indien er slechts één uit ons zich vertoont zoals we nu zijn, noodzakelijk zal die zulke gedachten in de stad veroorzaken en vermeerderen, die haar ontstellen zullen en haar op haar hoede doen zijn, zodoende zullen onze pogingen ijdel zijn en wij de stad nooit bemachtigen.

De machtige reus Beëlzebul voegde er bij: 't geen gezegd is, is zeer wel gezegd, want hoewel de mannen van Mensziel wel zulke schepselen gezien hebben als wij eertijds waren, zo zagen zij echter nooit zulke als wij nu zijn. Naar mijn oordeel is 't raadzaam tot hen te naderen in een gedaante die hun vertrouwen wekken kan.

Toen allen hier hun toestemming aan gegeven hadden, moest men overleggen in wat gedaante, gestalte of gewaad Diabolus zichzelf zou voordoen, als hij zou optrekken om Mensziel voor zich in te nemen. En nu zei de één dit en de ander weer iets geheel anders. Ten laatste antwoordde Lucifer, dat het naar zijn gevoelen 't best was, dat hun heer het lichaam van één of ander schepsel over hetwelk de stad heerschappij had, zou aandoen. Want, zeide hij, met deze is zij niet alleen vertrouwelijk, maar dewijl ze onder haar staan, zullen zij nooit kunnen denken dat die iets tegen de stad ondernemen zullen. En om hen allen te verblinden, laat hem één der besten vertonen, die Mensziel wijzer oordeelt dan al de anderen.

Dit advies werd door allen geprezen en men stelde vast, dat de reus Diabolus de slang zou gebruiken. Want deze was toen met de stad zo gemeenzaam, als nu een vogeltje met de kinderen. Immers niets maakte haar, toen ze nog in haar eerste staat stond, verschrikkelijk.

Toen kwam men tot het derde: Of het goed zou zijn het voornemen of het doel van deze aankomst Mensziel bekend te maken of niet? Dit werd ook afgekeurd, en wel om de volgende redenen. Namelijk wilt Mensziel een sterk volk en wel een sterk volk in een sterke stad was, welker wallen en poorten (opdat ik nu niets zeg van haar kasteel) onoverwinnelijk en geenzins dan met haar eigen bewilling te bemachtigen waren. Behalve dit, zeide Legio, (want die gaf ook zijn antwoord) zo zij ons voornemen ontdekken, kunnen de Burgers hun Koning om hulp verzoeken. En doen zij dat, dan weet ik wel wat dag wij haast te wachten hebben. Laat ons hun derhalve met allerlei voorwendselen en leugens, pluimstijkerijen en bedriegelijke woorden aankomen. Veinzende ons zulke dingen die er nooit zijn zullen en hun belovende 't geen ze nimmer vinden zullen. Dat is de weg om Mensziel te overmeesteren en te maken dat het zijn poorten vanzelf open zet en ons verzoekt, dat wij maar zullen intrekken.

Zeg mij, hebben wij het niet nodig biddende en waakzaam te staan tegenover de vorst der duisternis. „Zo onderwerpt u dan Gode; wederstaat de duivel en hij zal van u vlieden.”

Nijkerk

R. Kok.

Naar de katechisatie

(96)

DE STAAT DER VERNEDERING (slot)

Christus' NEDERDALING TER HEL.

De „nederdaling ter hel” stellen de 12 artikelen, de

apostolische geloofbelijdenis, als de LAATSTE trap in de staat van Christus' vernedering.

Waarom doen zij dit?

Is Christus dan eerst na Zijn dood plaatselijk in de hel geweest? Dit is wel het standpunt van Luther. Hij meent dit op grond van I Petrus 3:19, waar we lezen: „In welke Hij ook heengegaan zijnde, de geesten, die in de gevangenis zijn, gepredikt heeft.”

De juiste exegese van die tekst wijst hierop niet, maar geeft aan, dat Christus' heengaan naar de hemel als één machtige prediking is geweest, tot een getuigenis voor heel de hel.

Christus kan niet na Zijn dood in de hel geweest zijn. Want Hij sprak tot de moordenaar aan het kruis: „Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn.” En: „Vader, in Uw Handen bevel Ik Mijnen Geest.” Waarom noemt de apostolische geloofsbelijdenis dan de nederdaling ter hel als de LAATSTE trap?

Omdat die trap de allerzwaarste is geweest. Het waren de helse angsten en benauwdheden, waarin Hij gezonken is geweest aan het kruis, in de drie-urige duisternis, toen Hij van Zijn Vader verlaten werd. Die angsten begonnen in Gethsemané, toen Hem de bekering van het lijden werd voortgezet. Daarin waren ook de smarten van dit zwaarste zielelijden begrepen. Nooit is die diepte van dit helle-lijden te peilen voor ons, mensen.

We hebben in onze les 92 reeds over dit lijden gehandeld. In die les ging het over de drie-voudige dood, waaraan de mens door zijn val onderworpen is geworden. De tijdelijke, de geestelijke en de eeuwige dood, als voltrekking van de vloek der zonde. U moet die les, indien u deze bewaard hebt, nog maar eens nalezen.

Welnu, in de helse angsten en benauwdheden is Christus voor de Zijnen ingegaan, in de geestelijke en eeuwige dood.

Schrift en belijdenis laten het borgtochtelijke karakter van dit zielelijden uitkomen.

Rome verzwakt het borgtochtelijke. Zij maakt van de nederdaling ter hel slechts een ingaan van Christus na Zijn sterven in de „limbus patrum” d.i. de verblijfplaats van de Oud-Testamentische vromen, om die vaders met Zich naar de hemel te voeren. Van een bevrijding der O.T. vromen uit het vagevuur weet de Schrift niets, omdat zij die niet kent. Ook niet een tussentoestand als een staat des doods tussen Zijn sterven en Opstanding in, bedoeld als een verkeer in het rijk der doden.

In die nederdaling ter hel heeft Christus het dieptepunt van Zijn lijden doormaakt.

Daaruit vloeit de allerrijkste VERTROOSTING voort voor 's Heeren volk.

Ook in dit zwaarste lijden is Christus de VOLKOMEN Borg bevonden. Hij is niet weggezonden in de diepte der hel, ja, met heilige eerbied gezegd, Zelf niet hells geworden, zoals dit is met de verdoemden. Want Christus is en bleef de RECHTVAARDIGE Mens, zonder zonde.

Zijn GODHEID heeft Hem ook ondersteund in dit smartelijke en smadelijkste lijden.

Weet U waar onze Heidelbergse TROOST uit dit lijden zo treffend verklaart? In Zondag 16 vr. en antw. 44. Hoe innig belijdt hier de leerling: Mijn Heere Jezus en ... „opdat ik in mijn hoogste aanvechtingen verzekerd zij en mij ganselijk vertrooste.” De verbergende van Gods liefelijk Aangezicht, de verlaten van God, zijn wel de bangste ervaringen voor Gods kind.

Maar wat is het wezenlijk verschil tussen de „verlating van God” bij Christus en die bij Gods kinderen? Wel, de verlating, welke Gods kind ervaart, is niet een verlating van God in de werkelijkheid der zaak, maar een gevoel van verlating. Dit dient dan tot beproeving en tot loutering.

Maar een verlating in het wezen der zaak kan niet. Getuigt de Heere zelf niet tot het fel bestreden volk in de ballingschap: „Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars schoots? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch u niet vergeten. Zie, Ik heb U in de beide handpalmen gegraveerd, uwe muren zijn steeds voor Mij.” Jes. 49:15 en 16.

Christus in de hel geweest en daarmee heeft Hij de hel gesloten voor een Zich helwaardig kennend volk en voor hetzelfde de hemel ontsloten en dat in de weg van recht. „Sion zal door recht verlost worden.” Kent u hiervan iets?

Zonder hellevaart van zelfkennis geen hemelvaart van Gods- en van Christus-kennis! We bedoelen naar de mate der genade en des geloofs.

O, vreselijk zal het zijn verloren te gaan, geworpen te worden in de buitenste duisternis, waar weinig

zal zijn en knersing der tanden vanwege de eeuwige wanhoop!

En nu liggen we verloren. Maar het is nog het heden der genade, de welaangename tijd en de dag der zaligheid. God heeft geen lust in de dood van de zondaar, maar in zijn behoud. Dit is Zijn geopenbaarde wil. Het zijn de geopenbaarde dingen voor ons en onze kinderen, volgens Deut. 29:29. Ja, God zelf, dat Hij geen lust in onze dood heeft. Maar wij hebben dit wel.

Smeken we om geopende ogen hiervoor en om een verbroken hart. Dat in de weg der ontdekking Christus noodzakelijk, dierbaar en algenoegzaam worde in de gangen van Zijn diepe vernedering. Dan zal Hij dit ook worden door zielsbeleving in de staat Zijner verhoging!

„Dat de kinderen Sions zich verheugen over hunnen Koning.” Ps. 149.

Urk

v. L.

Geroepen naar Gods voornemen

10.

Een bekende stem.

We zouden onze wandeling door de geschiedenis ver kunnen uitstrekken, als het gaat over de roeping Gods. Vooral nu we gekomen zijn in de tijd na de synode van Dordrecht 1618-'19. Er is véél, zeer veel geschreven in die tijd over ons onderwerp. Een lange rij van min of meer bekende vaders zouden daarbij genoemd en aangehaald kunnen worden. Vele artikelen zouden daarmee gevuld kunnen worden. In het licht van wat we de vorige maal geschreven hebben over de Dordtse leerregels is dit heel goed te begrijpen. In wezen wilden de Remonstranten de roeping Gods in handen van de mens stellen. Anderzijds lasterden zij over hen, die de oorzaak van Gods verkiezing alleen beleden in het welbehagen Gods, alsof die van geen welmenende roeping door het Evangelie meer wilden weten. En daartegenover werd krachtig beleden zowel het uiterlijk roepen als het onwederstandelijke werk van de Heilige Geest, waardoor de roeping alleen kracht doet tot zaligheid. In de jaren na de Dordtse synode werd dit steeds benadrukt.

Nu zou het zeker zijn nut hebben dit uitvoerig na te gaan. We zouden voor de meeste lezers echter te breed worden. Het gevaar dreigt dat we „van de bomen het bos niet meer zien”. Daarom nemen we nu afscheid van de tijd direct na de synode en gaan luisteren naar een bekende stem die zo ongeveer tachtig jaar later spreekt namelijk die van Wilhelmus à Brakel.

Het is niet zonder reden, dat we eens naar „vader” Brakel gaan luisteren. Hij behoort tot de figuren van de zgn. Nadere Reformatie. Deze beweging is van grote betekenis geweest in ons vaderland in de 17de eeuw en daarna. De mannen van de Nadere Reformatie hebben gestreden tegen de dode orthodoxie, tegen het verval van het leven en aangedrongen op persoonlijke bekering. Wij gaan hier verder niet in op de afkomst en diepere achtergronden. Graag willen we hier wel opmerken, dat zij getracht hebben de lijnen van de reformatie en Dordrecht door te trekken in de persoonlijke bekering. Ook ten aanzien van de roeping Gods.

Wilhelmus à Brakel is één van deze mannen geweest. Hij heeft niet behoord tot de meest geleerde vertegenwoordigers van deze richting. Hij spreekt meer in de praktijk van het geestelijk leven. Hij is uitgekomen als een man van de Nadere Reformatie door de strijd tegen de overheidsbemoeïning in de kerk, door zijn eenvoudige maar geestelijke preken en niet het minst door de uitgave van zijn grote werk de „Redelijke Godsdienst”.

Het is nog niet lang geleden, dat dit werk in vele huizen in Nederland gevonden werd. In vele streken van ons vaderland werd het gelezen. Het is te vrezen dat het aantal lezers van Brakels meest bekende boek zeer snel gedaald is. De twee delen zijn van de hand gedaan of liggen ergens op een zolder. Gelukkig zijn er nog die zich er toe aangetrokken voelen. Wij zeggen heus niet dat Brakel het laatste woord heeft. Maar het is zo jammer, dat er niet veel goeds voort in de plaats gekomen is in de meeste gevallen. En het is zeker goed eens naar zijn stem te luisteren in de zaak, die ons bezighoudt.

Brakel schrijft heel uitvoerig over de roeping. In de uitgave, die ik bezit, tel ik zo'n 37 bladzijden over de roeping. Het is de 18de druk van dit werk uit 1767. Als we eens bedenken dat de eerste druk verscheen

in 1700, dan blijkt het wel dat het in die tijd veel gevraagd werd.

Het is opmerkelijk, hoe sterk of Brakel benadrukt in dit gedeelte de roeping door de bediening van het Evangelie.

Hij schrijft: „de roeping wordt onderscheiden in een uitwendige en inwendige roeping, beide zijn van God, beide geschieden ze door hetzelfde Woord, dezelfde zaken allen even gelijk voorstellende. Beide geschieden ze tot mensen in de natuur even gelijk zijnde . . .” Het moet onze aandacht niet voorbijgaan, wat Brakel in deze regels schrijft. Hij zegt duidelijk dat in de uitwendige roeping „dezelfde zaken allen even gelijk worden voorgesteld” als in de inwendige roeping. Hierin spreekt Brakel geheel in de lijn van Calvijn en wat belangrijker is geheel naar Gods Woord. Bij het onderscheid tussen de uit- en inwendige roeping gaat het er hem ook om om het werk van God, van de Heilige Geest in de uitverkorenen de eer te geven. Hij noemt daarom ook de inwendige roeping naar Gods Woord: hemelse roeping, roeping naar Gods voornemen, openen van het hart, opwekking uit de doden enz. En hij schrijft daarbij: Al deze benamingen drukken uit een krachtadige werking van de Heilige Geest bij en door het Woord op het inwendige van de mens, op het verstand, dat gevende verlichte ogen, op de wil, die buigend tot de hemelse goederen in Christus Jezus en tot de dadelijke aanneming van Christus . . .”

Sterk kant hij zich tegen allen die „zich inbeelden dat de mens kracht genoeg heeft om op het aankondigen van het Evangelie zich te bekeren en in Christus te geloven.” Telkens wil Brakel God in Zijn verkiezende genade als de enige oorzaak van de zaligheid belijden.

Echter: de uitwendige roeping is voor hem geen andere roeping wat de inhoud betreft, Brakel is Evangelieprediker geweest! Hoor maar: „God roept allen en een ieder, die onder de bediening van het Evangelie leven”. Dit dient wel opgemerkt, opdat men vrijmoedigheid hebbe om Christus aan te nemen, hetwelk men niet zou doen indien het Evangelie niet aangeboden werd.” Maar nooit heeft dit Brakel gebracht tot het spreken over één roeping zonder meer. Hij heeft zelfs de voorstanders van één roeping onderkend en onderscheiden. Zij waren er ook in zijn tijd: „Opdat men dan de afgod van eigen krachten en van de goede wil als een oorzaak van zijn eigen zaligheid beschermde, zo zou men gaarne het onderscheid tussen de uitwendige en de inwendige roeping verwerpen en alleen één roeping erkennen . . .” Zouden deze woorden ook vandaag niet ter harte genomen moeten worden!

D. Slagboom

Nog eens: De Zondvloed

3

Hier volgen de slotbeschouwingen van Ir. v. d. Graaf *Beoordeling*

Een dergelijk boek is slechts in enkele grove lijnen te tekenen. De bedoeling van het hierboven geschetste korte overzicht van Rehweek's boek is slechts de lezers uit te nodigen zelf dit boek te lezen. Want dat verdient het. De eerbied van de schrijver voor de gegevens van de Schrift spreekt op vrijwel elke bladzijde. Vooral ook in het prachtige slothoofdstuk, waarvan de titel is „De Zondvloed, voorafschaduwung van het laatste oordeel”, laat de schrijver dat nog eens duidelijk uitkomen. Hij gaat daarbij in op Matth. 24:37, 38: *Want het zal zijn in de dagen van Noach*. Van daaruit tekent hij het verval in onze tijd, zich met name ook manifesterend in het loslaten van de betrouwbaarheid van het Woord zoals die onder de christenheid voorkomt.

Men kan van dit boek niet zeggen dat de schrijver bezig is de Schrift aannemelijk te maken of te bewijzen vanuit de wetenschap. Hij laat de Schrift spreken met eigen gezag, daarbij volledig recht doende aan haar historiciteit, met name t.a.v. de zondvloed. Omgekeerd tracht hij ook niet de Schrift te hanteren als handboek voor geologische wetenschap. Vanuit de geologische wetenschap zelf bouwt hij zijn theorie op, maar wel in voortdurende confrontatie met wat de Schrift aan feitelijke gegevens biedt omtrent de zondvloed en de tijd die daaraan vooraf ging. Als zodanig zou ik dit boek eerder willen typeren als een poging om, zowel vanuit het historische gegeven van de Schrift als vanuit de feitelijke gegevens van de geologie, een theorie te ontwikkelen, die de gegevens harmonieert, met elkaar in overeenstemming brengt. Waarbij voor de schrijver, en hopelijk ook voor ons allen, vast staat dat wat God zegt in Zijn Woord geen inbeelding is maar werkelijkheid. Het

gaat in het Woord om zaken, die volkomen zekerheid hebben. Zonder de bijbel tot wetenschappelijk handboek van de geologie te maken, moet dan toch wel gezegd worden dat de historiciteit van de bijbel met betrekking tot het gebeuren van de zondvloed in wetenschappelijke ontdekkingen tot uitdrukking komen kan. In dit opzicht heb ik dit boek met veel waardering gelezen. Te meer ook omdat Rehweek daarbij telkens weer het hypothetische van allerlei wetenschappelijke uitspraken aantoonde en ontzenuwde. Daarmee laat hij zien dat veel, wat zich momenteel als wetenschap aandient, ver verwijderd is van de enige hechte basis, die de wetenschap hebben mag: *het feitelijke gegeven*. Zoals ik in het vorige artikel gezegd heb waardeert prof. dr. R. Hooykaas daarin juist Cuvier, dat deze wars was van speculaties, maar zijn theorie baseerde op het voor handen zijnde feitenmateriaal. Dat kan zó momenteel niet van al die sectoren van de natuurwetenschap, die zich bezig houden met het verleden van de aarde en wat daarop leeft, worden gezegd. Integendeel! In dit verband is het boek van prof. Rehweek juist op vele punten een knappe weerlegging van veel hypothesen uit de geologie. Al is het alleen maar dat prof. Rehweek erin geslaagd is in zijn boek veel wetenschappelijke drogredenen bloot te leggen, dan is dit boek daarom al geslaagd te noemen. Maar hij laat tevens zien dat wat de Schrift over de zondvloed e.d. zegt zich in onze wereld heeft afgespeeld en als zodanig ook terug te vinden moet zijn in de wetenschap.

Vragen

Niemand mag inmiddels verwachten dat een dergelijk boek op alle vragen antwoorden geeft. Dat erkent prof. Rehweek zelf. Vaak laat hij dingen open, waarop en de wetenschap en de Schrift geen antwoord geven. Dat is eerlijk en gewenst. Daarnaast blijven er echter toch ook vragen die door dit boek zelf worden opgeroepen. Verschillende malen schuift prof. Rehweek bepaalde geologische uitspraken af naar de biologie zonder dat hij verder op de biologische kant van de zaak in gaat. Het gaat natuurlijk niet aan om alleen de geologie onder de loep te nemen en de biologie er buiten te laten. Men kan dat enerzijds prof. Rehweek niet kwalijk nemen. Want bioloog is hij niet. Maar soms is het toch zo dat hij bepaalde problemen afschuift naar de biologie, die daar dan juist levensgroot oprijzen.

Zo is het in feite ook wanneer hij de ouderdomsbepalingen van gesteenten en fossielen min of meer vanuit de geologie wegschuift, terwijl deze dan toch maar in de natuurkunde rechttop blijven staan. Laten we niet vergeten, in de verschillende natuurwetenschappelijke theorieën grijpen de diverse deelgebieden van de wetenschap als het ware in elkaar. Elke wetenschap maakt gebruik van hulpmiddelen van een andere wetenschap. Daarom kunnen we de wetenschappen niet geïsoleerd bekijken.

Dit boek zou dan ook in één bepaald opzicht aan overtuigingskracht hebben kunnen winnen, namelijk wanneer mede aan de orde waren gekomen de uitgangspunten, die aan elke wetenschapsbeoefening ten grondslag liggen, en de grenzen die aan elk wetenschappelijk bezig zijn noodzakelijkerwijze zijn gesteld. Want daarop zit naar het mij voor komt alles vast. Als de wetenschap uit gaat van vaste wetmatigheden, dan mag dat in het kader van haar werkmethode geldig zijn, in het licht van Gods openbaring moet gesteld worden dat God niet de gevangene is geworden van de wetmatigheden die Hij zelf schiep. Hij staat er souverain boven. Zijn gedachten zijn hoger dan de onze, ook dan die van ons natuurwetenschappelijk denken. En daarom is elke natuurwetenschappelijke uitspraak zeer voorlopig, alleen geldig gegeven de huidige situatie, waarin de wetenschap allerlei dingen op het spoor komt. Ik bedoel hier dan niet de hypothetische uitspraken van de wetenschap, die niet op directe waarnemingen berusten en als zodanig ook wetenschappelijk aanvechtbaar zijn. Maar evenzeer die theorieën, die wel op feitelijke gegevens gebaseerd zijn voorzover de lijnen uit het heden ook inderdaad naar het verleden teruggetrokken mogen worden. In dit opzicht laat Rehweek's boek ons in de steek, of liever nog, doet hij uitspraken die fundamenteel aanvechtbaar zijn.

Ik wil dit duidelijk maken aan de hand van één passage in dit boek. Rehweek zegt: „De wereld die God maakte was in ieder onderdeel compleet. Vanaf het begin was de wereld verdeeld in land- en watergebieden. Er waren heuvels en valleien, rivieren en meren, open en bebost terrein, maar ook waren er gesteenten en grond, klei, zand en grind, oergesteenten en gesteenten, die gelijk waren aan onze huidige laagde gesteenten, lood en uranium, krijt en kalksteen en alle andere mineralen. Maar toen deze wereld een-

maal haar vorm ontvangen had, alsmede de goddelijke goedkeuring vanwege haar volkomenheid, zette God de machinerie van het heelal als een prachtig uurwerk in beweging (cursief van mij, J. v. d. G.). Hij stelde vaste onveranderlijke wetten, waardoor deze wereld zichzelf zou bestendigen in overeenstemming met het oorspronkelijk plan, precies zoals Hij gedaan had met de mens en met de overige geschapen organismen.” (p. 213)

Tegen die uurwerk-gedachte heb ik bepaald ernstige bezwaren. Deze gedachte zet God in feite buiten spel. Hier propageert Rehweek een soort deïsme. Nadat God zijn schepping voltooid had, troonde hij voortaan als de rustende erboven. De machine loopt af. Alles verloopt nu volgens de ijzeren dwang van de wetmatigheden. In feite valt Rehweek hier — onbedoeld — in de armen van Lyell, die zoals gezegd zijn theorieën erop baseerde dat, gezien de dwang van de wetmatigheden, de sleutel voor het verstaan van het verleden in het heden ligt. Na wat ik hierover al één en andermaal gezegd heb wil ik hier in dit verband volstaan met weer te geven wat prof. dr. G. J. Sizoo hierover opmerkt. Hij zegt dat als we ons hiervan rekenschap geven, we bijvoorbeeld voor de vraag komen te staan of misschien de structuur van de wereld door de zondeval niet zó veranderd is, dat de sleutel van het heden niet op het verleden past. Let wel, hij zegt niet dat dit zo is, maar laat die vraag open. Het is dan ook goed om hier met de nodige omzichtigheid te spreken en niet te gemakkelijk de lijnen naar het verleden door te trekken. Ik weet wel, Rehweek laat in dit boek overduidelijk zien dat God ook na de schepping met het geschapene bezig is. Hij ziet immers juist de zondvloed als machtig ingrijpen Gods. Maar, hier is het boek toch met zichzelf in tegenspraak en dat juist op een punt waar fundamentele beslissingen vallen in de waardering van natuurwetenschappelijke uitspraken.

Tenslotte

Deze laatste opmerkingen nemen niet weg dat ik grote waardering heb voor Rehweek's boek. We mogen er dankbaar voor zijn dat de uitgever Buijten en Schipperheijn dit werk in het Nederlands heeft uitgegeven. Want er is grote behoefte aan, gezien de vele theorieën die voetstoots worden aangenomen en als zodanig velen in grote verwarring brengen. Dit boek toont aan dat met minstens zoveel recht een theorie — want dat blijft het — ontwikkeld kan worden die én aan die wetenschappelijke gegevens én aan de Schrift recht doet. Daarom wensen we dit boek in veler handen. Het is bovendien zó helder en pakkend geschreven, dat het voor ieder leesbaar is. Daarom kort gezegd: een boek dat én vanwege taal en stijl, én vanwege de knappe betoogtrant, én vanwege de inhoud (dat vooral) alle aandacht verdient.

Uit wat Ir. v. d. Graaf schreef blijkt, dat hij veel waardering heeft voor het boek van Prof. Rehweek, maar ook, dat hij bepaalde bezwaren heeft. En deze brengt hij ook naar voren. Dit verhoogt de waarde van het oordeel van Ir. v. d. Graaf en daarom wilden we onze lezers diens oordeel niet onthouden.

We eindigen met een aansporing om van dit boek kennis te nemen. Het is uitgegeven door Buijten en Schipperheijn te Amsterdam, telt 264 blz. en kost f 19,50. Enige tijd geleden verscheen al de tweede druk in de nederlandse uitgave.

B.

ATTENTIE!

Geen Catechismusprediking meer?

Als een bedenkelijk symptoom van de steeds verder gaande vervlakking in het kerkelijke leven is ook dit, dat de gedachte naar voren werd gebracht door enige progressieven in het kerkelijk leven, om de catechismusprediking maar af te schaffen!

Daar stond nog meer op de verlanglijst, maar bovenaan stond dan het afschaffen van de catechismus-prediking.

Een bedenkelijk symptoom voorwaar, want in de catechismus klopt immers het leven, het geestelijk beleven van heel de kerk. Toen de reformatie in ons land kwam kreeg ook de catechismusprediking een plaats in ons kerkelijk leven. De verkondiging daarvan werd zelfs verplichtend gesteld en in zeer vele gezinnen werd na de maaltijd, niet alleen een gedeelte uit Gods Woord, maar ook uit de catechismus een gedeelte gelezen.

Gods kerk — zo mogen wij wel zeggen — is mede door de catechismusprediking in de beleving van het geloofsleven, gefundeerd en gebouwd, en geoefend in de praktijk der ware Godzaligheid.

De negentiende eeuw kennen wij als de eeuw van de zgn. „verdraagzaamheid”. Opmerkelijk dat toen het gebod van de catechismusprediking werd opgeheven

of werd vrijgelaten. Men noemde toen reeds de catechismus een „verouderd kleeid” dat zo spoedig mogelijk terzijde moest worden gelegd.

Typerend voor die tijd; en als een teken aan de wand ook voor onze tijd. Dat de waarheid Gods, zoals de catechismus deze vertolkt, nooit als een verouderd kleeid mag worden gezien, is duidelijk in de dagen der afscheiding naar voren gekomen. De catechismusprediking kwam weer in ere, en naarmate het geestelijk leven werd gekend en verdiept, werd juist de prediking van de catechismus zeer op prijs gesteld. De twintigste eeuw is wel genoemd de eeuw van een ontstellende dogma-loosheid, en daarmee gepaard gaande van een ontstellende beginsel-loosheid!

In de eeuw waarin wij thans leven laat een geestesstroming zich gelden welke leuze is: Het oude is vervallen, geen traditie, geen historie, geen continuïteit, alles is muf en verouderd en daarom der verdwijning nabij. Geen catechismusprediking daarom meer!

In dit verband denk ik aan een woord van onze oudleermeester Prof. Wisse. Hij schrijft in een van zijn rectorale redevoeringen: „Tegenover deze goddeloze, in haar diepste wezen ontheïstische en veel meer pantheïstische richting, hebben wij in gehoorzaamheid aan God, ondubbelzinnig positie te nemen. Gods objectieve openbaring, als ook onze wezenlijke subjectieve nood zijn zaken, die niet voor wijziging vatbaar zijn. Men doe aan deze dogmaloosheid-mode dan ook niet mee! Men handhave   n om den wille van de eerwaardigheid der openbaring,   n om den wille van de zaligheid onzer zielen, de dogma-prediking. Catechismusprediking is dogma-prediking maar dan goed verstaan: niet prediking van één dogma, maar van HET dogma als een eenheid, als systeem van de geopenbaarde Godskennis, en gelijk dit systeem erfenis is uit de voorgeslachten, en erflating aan de nageslachten.

Juist in onze tijd mag de catechismusprediking wel als een zeer noodzakelijk bestanddeel van de bediening des Woords worden gezien.

Is onze eeuw — ondanks' zijn vooruitgang in techniek, cultuur en wetenschap niet de eeuw van de grote troosteloosheid genoemd? „Wie zal ons troosten”, deze vraag van voor de zondvloed toen er reuzen op de aarde waren, wordt ook nu te midden van het „reuzen”-tijdperk onze eeuw beluisterd.

En nu wordt onze catechismus op eenmaal aktueel, als zij zo persoonlijk tot ons komt met de vraag: en wat is uw enige troost beide in leven en in sterven? Zouden wij deze vraag dan ook moeten schikken onder dat mufte en verouderde kleeid?

En dan het antwoord, en de trits: ellende, verlossing en dankbaarheid? Zouden wij dit alles ook als muf en verouderd terzijde moeten stellen? Belijdt de kerk hier niet: „Maar wij geloven, door de genade van de Heere Jezus Christus, zalig te worden, op zulke wijze als ook zij”.

En dan hoe concreet benadert onze catechismus ook de vragen van onze tijd. Ten opzichte van Rome. (zondag 30, 11, 14, 21, 23).

Ten opzichte van het ongeloof en bijgeloof. (zondag 3, 4, 11-19, 22).

Ten opzichte van de hedendaagse moraal (zondag 34 enz.).

Als er één terrein is waar de verwoesting en verwarring duidelijk naar voren komt dan is dat zeker wel dat van de moraal. Denk hierbij vooral aan de zgn. „sexualiteitsmoraal”!

Het gebod is in zijn absoluutheid vernietigd. Dit is een der oorzaken van de zedelijke en geestelijke ontwrichting en verwildering van onze tijd. En daartegenover nu klinkt in de catechismus de theïstische toon met een zo zuiver geluid van absolute beslistheid: „alzo zegt de Heere”! Meer dan ooit zien wij dan ook in onze tijd bevestigd: „zij hebben Mijn Woord verworpen, wat wijsheid zouden zij hebben”? De Heere beware onze kerken daarom voor deze zgn. progressieve stroming in ons kerkelijk leven, die boven op de verlanglijst staat: afschaffing van de catechismus-prediking! De Heere geve ons Zijn Geest, de Geest van Pinksteren in ons persoonlijk en kerkelijk leven „opdat Christus door het geloof in uwe harten wone, en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt. Opdat gij ten volle kondet begrijpen, met al de heiligen, welke de breedte en lengte, en diepte, en hoogte zij. En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods”.

M. Baan

Voor de jeugd

Beste Jongelui!

We schreven de vorige keer over het diepe verval waarin alles verkeert. Jullie leven midden in de

wereld en je moet er door, wat heel veel problemen met zich meebrengt. Leest er het vorige artikel nog maar eens op na.

We schreven dat je, staande te midden allerhande vragen die op je afkomen, wat meestal evenzovele verzoeken zijn, drieërlei houding aan kunt nemen. Je kunt mee gaan doen. Dat is erg gevaarlijk natuurlijk. Ja, dat is levensgevaarlijk. Wanneer ik dat zo schrijf, dan moet je dit in volle ernst nemen. Want de zonde doen, is altijd levensgevaarlijk. De bijbel toch zegt, dat de ziel die zondigt sterven moet. Dat is natuurlijk voor jullie geen nieuws. Ik bedoel: dat heb je al meerdere malen gehoord. In dat „vele horen” van altijd weer dezelfde waarheden, zit ook een gevaar verbonden. Dat gevaar zit natuurlijk weer niet in die waarheden als zodanig. Want in het horen van de waarheid kan nooit gevaar schuilen. Doch dat gevaar moeten we aan de kant van ons zelf zoeken. Wanneer we de „waarheid”, dat een ziel die zondigt, sterven moet, dikwijls horen, dan horen we hem tenslotte niet meer. We zijn er dan doof voor geworden. Het spreekt ons dan niet meer aan. Dat is heel erg natuurlijk. O, dat we dit eens mochten inzien. Want, als je langs een terrein loopt, waar een bordje opstaat, met een doodskop er op en daar twee gekruiste knokkels onder, met het bijschrift: Levensgevaarlijk! dan zal een ieder zich wel wachten om dit terrein te betreden. Want dat zou spotten met je leven zijn.

Zo is het nu ook als je op het terrein komt, waar de zonde bedreven wordt. Wie zich daar thuis voelt, wie daar naar hartelust mee kan doen, die spot met zijn leven. En als je daar ernstig over na denkt, dan grijpt dit nog veel dieper in, dan het je begeven op het bovengenoemde levensgevaarlijke terrein, met daarop het zo bekende bordje. Want daar loop je gevaar om je natuurlijke leven, dat is je tijdelijke leven te verliezen. Maar op het terrein van de zonde verlies je het leven voor een eeuwigheid. Vergeet dit niet! Vergeet dit nooit!!! Want je kunt je ziel, dat is je leyen maar één keer verliezen. En de ziel verloren, dat is alles verloren.

Maar ik wil weer in gaan haken, op wat ik de vorige keer schreef. Tegenover de wereld kun je één drieërlei houding aannemen.

De eerste is: meedoen. Dat hebben we besproken. De tweede is: Je neutraal houden.

Dat is een houding, die door heel veel jonge mensen wordt aangenomen. Men doet niet mee, men protesteert ook niet, doch men houdt zich neutraal. Dan kun je nooit je vingers branden, denkt men. Je staat dan naar twee kanten gedekt.

Ja, zo lijkt het. Maar zo is het niet. Ik kan ook zeggen dat je dan naar twee kanten bloot staat. Dat woord „bloot” vind ik in dit verband wel een beetje een vervelend woord, omdat het op een bepaalde manier zo „in” is. Maar ik weet op dit moment eigenlijk geen beter. Je staat bloot naar twee kanten, je verkeert eigenlijk in „Niemandland”.

„Niemandland”, waar ligt dat? vraagt misschien wel iemand van jullie. Nu, dat kan ik ook zo niet zeggen, in die zin dat ik ter nadere oriëntering een bepaalde plaats op zou kunnen geven. B.v.: Je moet het zoeken in de buurt van Amsterdam. Daar ligt het ook wel, maar daar ligt het niet alleen. Het ligt overal.

Het woord „Niemandland” spreekt tegenwoordig niet meer zo aan, omdat we in een moderne tijd leven, ook wat het oorlog voeren betreft. Want als er nu oorlog is, dan ben je praktisch nergens veilig meer. De bommen kunnen overal vallen. Maar als er vroeger oorlog gevoerd werd, dan had men twee fronten. De ene partij stond aan de ene kant, en de andere partij stond daar dan tegenover. De strook land, die zich tussen de strijdende — schietende — partijen bevond, werd dan aangeduid met „Niemandland”. Nu geloof ik niet, dat iemand moeite zal hebben, om zich voor te stellen, hoe gevaarlijk het daar is.

Want in „Niemandland” kun je van twee kanten beschoten worden, met alle ellendige gevolgen daaraan verbonden.

Zo is het nu in geestelijk opzicht ook. Het neutraal zijn, het in Niemandland verkeren, is ook levensgevaarlijk. Want als je geen partij kiest vóór de wereld en je kiest ook geen partij vóór God, dan heb je aan het eind de wereld niet mee. Maar je hebt God ook niet mee. Je hebt ze allebei tegen. Want in het uur van je dood, laat de wereld je staan. En dan kom je voor God te staan. Dan moet je rekenschap af leggen van al hetgeen in het leven geschied is, hetzij goed of hetzij kwaad. En als er dan geen goed is, dan schiet er niets anders dan het kwade over. Je behoort dan tot degenen, die de weg hebben geweten en

niet hebben bewandeld. Je zult dan met dubbele slagen geslagen worden. Ja, het zal dan in die dag Tyrus en Sidon verdragelijker zijn, d.w.z.: die heidense steden, die van God niet weten en toch om hun schuld verloren gaan, zullen er dan nog beter afkomen, dan de degenen, die het wel wisten, krachtens opvoeding en onderwijs, maar er niet naar hebben geleefd. Die dus zich zgn. neutraal hebben opgesteld. Daarom, als je nog in Niemandland verkeert, zie er zo gauw mogelijk vandaan te komen. Zo gauw mogelijk! Want elk uur dat je er nog vertoeft, ja elke minuut, kan je noodlottig zijn.

Als je uit Niemandland vandaan wilt, ga dan niet de verkeerde kant op. Want dat kan ook nog.

Terwijl ik dit stuk klaar zit te maken, denk ik er aan, dat als jullie straks dit lezen, de duivel dan zeggen zal — heel zachtjes, maar zó, dat je het toch goed hoort —: Ga dan de wereld maar in. Als je met je neutrale houding dan ook nog verloren kunt gaan, dien dan de wereld maar. Sluit je dan maar openlijk bij „Tyrus en Sidon” aan, dat zijn de heidenen dus. Dan kom je aan het eind er nog beter af ook. Want het zal Tyrus en Sidon toch „verdragelijker” zijn . . . ? Ja, vrienden, de duivel is erg listig. Houdt hem maar goed in de gaten. Hij weet ook de bijbel te gebruiken. Maar dan verdraaid, zó, dat het alleen je ondergang maar bevordert. Want daar is het uiteindelijk die „Mensenmoordenaar” toch om te doen.

Geen neutrale houding dus. En ook niet de verkeerde kant, dat is de kant van de wereld oplopen. Maar ga de goede kant uit.

Luister ten deze maar naar de stem van Elia, toen hij daar stond op het Karmelgebergte. Hij zeide tot het ganse volk: Hoe lang hinkt gij op twee gedachten? Zo de Heere God is, volgt Hem na, en zo het Ba  l is, volgt hem na.

Het volk moest zeggen: De Heere is God! Moeten jullie dat ook zeggen? Volgt Hem dan na. Doe de goede keus in je leven. Dat is de keus die Ruth ook doen mocht. Toen Orpa, haar schoonzuster, de kant van de wereld op ging, mocht zij zeggen, op de vraag van haar schoonmoeder Na  mi: Uw volk, is mijn volk en uw God mijn God. Met die God kom je nooit bedrogen uit. Dat heeft Ruth ervaren en dat ervaren al degenen, die met haar hetzelfde mogen getuigen.

Dat zou ik nog even willen onderstrepen voor onze jonge vrienden en vriendinnen, in verband met de tijd waarin ze leven. En dan bedoel ik nu de examentijd. Want voor velen is dat een gespannen tijd. Jongens en meisjes, als je eerlijk en hard gewerkt hebt, dan mag je vertrouwen dat de Heere je gedenken zal, ook in die uren dat je voor heel moeilijke opgaven geplaatst wordt. En als je het niet haalt, ondanks dat je hard gewerkt hebt, dan is er misschien iets anders voor je weggelegd in het leven, waar je later nog wel eens dankbaar voor zoudt kunnen zijn. Alle jongens en meisjes kunnen nu eenmaal geen ministers worden. Ik hoop op alle manieren dat het jullie allemaal goed mag gaan.

Jullie aller vriend

Ds. H. C. v. d. Ent

Wij leveren u alle

Bijbels en Psalmboekjes

(Statenvertaling)

franko thuis

H.H. Kerkeraden!

Voor de levering van **huwelijksbijbels** houden wij ons aanbevolen

BOEKHANDEL VAN LEEUWEN

Wijk 7-78, Urk, telef. 05277-1783
na 7 uur: Almerelaan 1, telef. 05277-1593

Een goede nachtrust zonder slaaptablet?
Voor velen is dit niet meer mogelijk.

Onze zuiver plantaardige
ZENUWKRUIDEN

bevorderen op natuurlijke wijze een goede nachtrust en brengen gespannen zenuwen weer tot rust

Kuur voor een maand f 6,95
(alle kosten inbegrepen)

DROGISTERIJ SIKKING
BARREVOETESTRAAT 5, HAARLEM
Tel. 023-312882 - Giro 190609